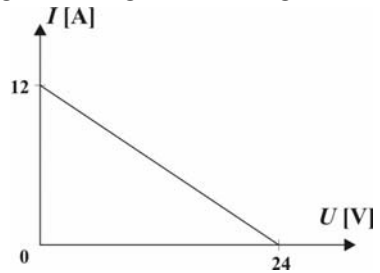

1. Nyugalomban levő felvonó mennyezetéhez egy dinamómetert rögzítünk. A dinamómeterhez elhanyagolható tömegű, szabadon forgó csigát csatoltunk. A csigán elhanyagolható tömegű, nyújthatatlan fonalat fűzünk át, melynek végeihez $m_1 = 0,1$ kg, illetve $m_2 = 0,3$ kg tömegű testeket kötünk. A rendszert szabadjára hagyjuk. Elhanyagolva a súrlódásokat: **(a)** rajzoljuk fel a rendszerben ható erőket és írjuk fel a két testre a dinamikai egyensúly egyenleteit; **(b)** határozzuk meg a rendszer gyorsulását és a fonálban fellépő feszültségi erőt; **(c)** a dinamómeter rugójának megnyúlását, ha ennek rugalmassági állandója $k = 200$ N/m; **(d)** a rugó megnyúlását, ha a felvonó $a_{\text{felvonó}} = 1$ m/s² gyorsulással felfele mozog. Adott $g = 10$ m/s².

2. Az $m = 5$ kg tömegű és $S = 10$ cm² keresztmetszetű, súrlódásmentesen és szabadon mozgatható dugattyúval lezárt, függőlegesen elhelyezett, henger alakú edénybe $C_V = 3R/2$ mólhőjű ideális gázt zárunk. Melegítés következtében a gáz $L = 60$ J munkát végezve 1,5-szörösére növeli térfogatát. A melegítés után rögzítjük a dugattyút és addig hűtjük a gázt, amíg nyomása a felére csökken. Tudva, hogy a légköri nyomás értéke $p_0 = 10^5$ N/m² és a gravitációs gyorsulás értéke $g = 10$ m/s², határozzuk meg: **(a)** a gáz nyomásának kezdeti értékét, **(b)** a dugattyú elmozdulását, **(c)** a gáz belső energiájának változását a melegítés során; **(d)** a gáz által leadott hőmennyiséget.

3. Egy generátort, egy izzót és egy állítható ellenállást sorba csatlakoztatunk. Az áramerősség mérésére egy ampermérőt, a generátor által szolgáltatott feszültség mérésére pedig egy voltmérőt használunk. Mindkét mérőműszer ideális. A voltmérő által mért feszültség és az ampermérő által mért áramerősség kapcsolatát a mellékelt ábra adja meg. Az izzó égési névleges feszültsége $U_n = 12$ V. Ezt a feszültséget az állítható ellenállás $R = 10$ Ω-os értékére kapjuk. **(a)** Határozzuk meg a generátor elektromotoros feszültségét és belső ellenállását. **(b)** Rajzoljuk fel az áramkört és határozzuk meg az áramerősség értékét az $U_n = 12$ V feszültség esetén. **(c)** Határozzuk meg a külső áramkör eredő ellenállását az előző esetben. **(d)** A vezető egy tetszőleges keresztmetszetén $\Delta t = 2$ min 40 s idő alatt áthaladó elektronok számát, ha a generátort rövidre zártuk. Adott az elektron töltése: $e = 1,6 \cdot 10^{-19}$ C.

4. Egy fényképezőgép objektívje két, ugyanolyan üvegből készült lencséből áll. Az egyik kétszer homorú, szimmetrikus, $f_1 = -20$ cm gyújtótávolságú, míg a másik szintén szimmetrikus, de kétszer domború és gyújtótávolsága $f_2 = 5$ cm. A két lencse egymástól 10 cm-re helyezkedik el, közös optikai tengelyen. A szórólencse előtt, 60 cm-re a lencsétől, az optikai tengelyre merőleges tárgy található. **(a)** Rajzoljuk le a két lencséből álló rendszer képalkotását. **(b)** Számítsuk ki a gyűjtőlencsétől milyen távolságra keletkezik a végső kép. Állapítsuk meg a szórólencse által alkotott köztes kép és a végső kép tulajdonságait (valós vagy látszólagos, egyenes vagy fordított állású) **(c)** A tárgy helyzetét változtatlanul hagyva eltávolítjuk a két lencsét. Határozzuk meg annak a lencsének a gyújtótávolságát, amely a két lencsét elválasztó távolság felezőpontjába helyezve ugyanott alkotna képet a tárgyról, mint ahol a két lencséből álló rendszer alkotott. **(d)** Az objektív két lencséjét érintkezésbe hozzuk. A köztük lévő részt vízzel töltjük ki. Határozzuk meg az így kialakított rendszer gyújtótávolságát, ha $n_{\text{üveg}} = 3/2$ és $n_{\text{víz}} = 4/3$.

5.

(a) Jelentsük ki a mozgási energia változásának tételét

(b) Jelentsük ki a termodinamika első főtételét és írjuk fel kifejezését, megadva a felhasznált jelölések fizikai értelmezését és az előforduló mennyiségek mértékegységét.